

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного Банку України»

Препринт серії № UABS MEN/2011/009

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Д'яконова І.І.
д.е.н, професор, завідувач кафедри
менеджменту
Мірошниченко Г.О.
викладач-стажист

ДВНЗ „Українська академія банківської справи Національного банку України”

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Новітні інформаційні та інноваційні технології є базисною умовою глобалізації фінансового сектору. Формування сучасної архітектури фінансового простору призводить до загострення питань фінансової конкуренції.

Таким чином, в сучасних умовах глобалізації та структурних перетворень виникає потреба у впровадженні новітніх технологій ведення бізнесу, які будуть відповідати світовому рівню та враховувати національні особливості у світовому конкурентному середовищі. Існує тісний зв'язок між конкурентною позицією банку та його інноваційним потенціалом.

Однією з основних проблем розвитку банківського сектору України є недостатній рівень впровадження прогресивних банківських технологій, які сприяють розвитку банківського бізнесу, розширенню спектру наданих продуктів та послуг, покращенню рівня обслуговування.

З огляду на вище зазначене, сучасний стан впровадження технологічних інновацій у фінансовий сектор обумовлює потребу і актуальність у проведенні теоретичних та методичних розробок аналізу оцінки економічної ефективності їх використання, що поєднує закордонний досвід побудови моделей з урахуванням особливостей національної фінансової системи, а також дослідження впливу інновацій в даній сфері на банківський ринок в цілому.

Базисною умовою розвитку та впровадження інноваційної стратегії діяльності виступає Закон України «Про інноваційну діяльність» [2]. Активізація інноваційної діяльності у сфері банківської діяльності є одним із етапів ефективного впровадження моделі розвитку країни в цілому. Так як саме, банківська система є стратегічною складовою економічної системи. Банківська система і є каталізатором реалізації інноваційного потенціалу всіх галузей матеріального виробництва.

Термін «технологія» був введений в широкий науковий обіг у 1772 р. І.Бекманом. Під даним поняттям він розумів: «Технологія — в широкому сенсі — обсяг знань, які можна використовувати для виробництва товарів і послуг з економічних ресурсів. Технологія — у вузькому сенсі — спосіб перетворення речовини, енергії, інформації в процесі виготовлення

продукції, обробки та переробки матеріалів, складання готових виробів, контролю якості, управління. Технологія містить у собі методи, прийоми, режим роботи, послідовність операцій і процедур, вона тісно пов'язана з застосовуваними засобами, обладнанням, інструментами, використовуваними матеріалами» .

У 60-80-х роках 20ст у зв'язку із значним збільшенням потоків і обсягів банківських операцій виникла необхідність впровадження нових технологій банківського обслуговування.

У 80-90-х роках 20 ст. провідну роль у інноваційному процесі починають відігравати телекомунікаційні та інформаційні мережі. В даний період було створено «електронне банківське середовище», оскільки банки почали розглядати комп'ютерні мережі як новий елемент конкурентної боротьби. Впровадження нових банківських продуктів – це можливість для банків вийти на нові ринки збуту, пристосування до змін конкурентного середовища, і як наслідок можливість отримання додаткового прибутку.

Банківська діяльність відноситься до специфічних сфер економіки, тому для залучення клієнтської бази, прийняті засоби у системі маркетингу промислового бізнесу для системи не прийнятні. У зв'язку з цим одним з основних напрямків залучення клієнтів для банків залишається діяльність по розробці та впровадженню новітніх технологій

В економічній теорії під терміном «інновація» розуміють впровадження новітніх технологій, продуктів, послуг.

Поняття «технологічні інновації» - це нові методи роботи, що впливають на якість, споживчі властивості та технологічність банківських продуктів, ефективність управління, зниження операційних витрат. В рамках даного дослідження, під терміном «технологічна інновація» слід розуміти інноваційний продукт, який було створено за допомогою новітніх інформаційних технологій, а також використання сучасного інформаційного обладнання у банківській діяльності для підвищення ефективності і конкурентоздатності наданих послуг. Таким чином, особливого значення для розвитку сучасних технологій фінансово-банківської діяльності в Україні набуває аналіз діяльності з використанням інноваційних інформаційних засобів та досягнень.

Інновації у сфері сучасних фінансово-кредитних технологій ототожнюють з поняттям «фінансового інжинірингу».

Так під поняттям «фінансовий інжиніринг» Мороз А. розуміє : «фінансовий інжиніринг – це цілі розроблення та реалізації нових фінансових інструментів та/або фінансових технологій, а також творчий пошук нових підходів до вирішення фінансовою допомогою уже відомих фінансових інструментів та технологій». Маслюченкова Ю. дає наступне визначення даного поняття : «фінансове забезпечення клієнта з використанням різних банківських продуктів, власних банківських фінансових технологій і фінансових інструментів ринку, яке відповідає потребам як клієнта, так і інтересам банку. Таким чином фінансовий

інжиніринг – сукупність прийомів, методів та технологій створення нових фінансових послуг, продуктів та інструментів [7].

Поняття технологічної інновації у банківській діяльності визначає нововведення у банківській діяльності, які характеризуються більш високим технологічним рівнем та новими споживчими властивостями. Використання сучасних технологій у обслуговуванні клієнтів дозволить фінансовим організаціям раціоналізувати використання власних ресурсів, мінімізувати витрати, підвищити якість обслуговування і, тим самим, покращити власну конкурентну позицію на ринку.

Однією із складових інноваційної політики комерційного банку виступає процес розробки та впровадження фінансових продуктів. Усі існуючі технології створення нових фінансових послуг, продуктів та інструментів можна поділити на три групи:

- створення і використання інноваційних розробок в межах одного банку - відбувається вдосконалення існуючої технології та вже існуючого продукту чи послуги. Інноваційне впровадження не набуває форми окремого банківського продукту, модифікація існуючих банківських продуктах для продовження їх життєвого циклу.
- формування нового банківського продукту, послуги або впровадження нової сервісної технології для просування на ринку - радикальні інновації в банках, що передбачають нових методів управління для їх реалізації, представлення, використання абсолютно нових методів управління.
- створення комплексного банківського продукту, що характеризується розширеним інноваційним процесом, між кількома учасниками; комбінаторні інновації припускають використання великої кількості сполучення різних елементів інноваційної діяльності, тобто об'єднання різних технологій представлення послуг в один комплексний пакет, пропонується на ринку як один продукт.

Інноваційної діяльності банку націлена на максимізацію прибутку банку через максимальне задоволення вимог споживачів послуг при мінімально можливих витратах на розробку та впровадження інноваційних продуктів.

На сьогодні лідером з впровадження інновацій в Україні є Приватбанк.

Інноваційна політика Приватбанку орієнтована на впровадження на українському ринку принципово нових, провідних банківських послуг, які надають клієнтам нові можливості управління своїми фінансами. Приватбанк першим в Україні запропонував своїм клієнтам послуги Інтернет-банкінгу "Приват24" та GSM-банкінгу, а також послуги з продажу через мережу своїх банкоматів та POS-терміналів електронних ваучерів провідних операторів мобільного зв'язку та IP-телефонії.

Окрім Приватбанку, інновації на сьогодні активно впроваджують

«ОТП Банк», «Укрсоцбанк», «Райфайзенбанкаваль» та ін. Досить великого поширення сьогодні набувають інновації у Private Banking. Елементи Private Banking вже впроваджує ряд українських банків, зокрема, ВАТ «Приватбанк», ВАТ «БГ Банк», ВАТ «ОТП Банк», ВАТ «Укрсоцбанк» та інші.

Основними проблемами, що перешкоджають впровадженню новітніх технологій є: фінансові та технічні проблеми, пов'язані із захистом інсайдерської (конференційної інформації), низький ступень використання, посилення банківських ризиків та високий рівень конкуренції.

Серед основних проблем по впровадженню сучасних технологій чільне місце посідають фінансові проблеми. Так як, важливим аспектом прийняття рішення щодо впровадження певної інноваційної технології є формування джерела його фінансування та ризикованість впровадження. Впровадження нових технологій може бути ефективною лише при виявленні та дослідженні додаткових джерел фінансування, утворених внаслідок впровадження інноваційних проектів.

Скорочення витрат, які забезпечать впровадження нових технологій банківського бізнесу, пов'язані із збільшенням ефективності праці, економією часу, зменшенням кількості помилок. Впровадження новітніх банківських технологій може спричинити збільшення доходності банку в цілому або певного бізнес-проекту, що буде складати прибуткову складову додаткового фінансового потоку.

Аналіз інноваційних тенденцій розвитку сучасних технологій банківського обслуговування, вказує на поступовий перехід до технологій самообслуговування клієнтів.

Класифікація сучасних технологій банківського обслуговування зображені на рисунку 1.

Поширення моделі дистанційного обслуговування дає можливість виконувати без паперові платіжні операції з мінімальним залученням праці людей і скороченням організаційних витрат, проводити обробку платежів переважно в реальному часі, прискорювати обмін інформації між банками і клієнтами, банками і їх відділеннями, мінімізувати типові види банківського ризику (втрата документів, фальсифікація платіжних документів, помилкова адресація та інше).

Нині поступово збільшується кількість банків, які значну увагу приділяють впровадженню інноваційних технологій як базовій передумови стратегічного розвитку та стратегії конкурентної боротьби. Але даний процес має хаотичний характер.

Світова фінансова криза негативно вплинула на темпи розробки та впровадження фінансових технологій. Незважаючи на поступову активізацію діяльності українських банків, спектр послуг, що надаються корпоративним клієнтам та населенню, все ще є доволі обмеженим. В той же час, фінансово-економічна криза, яка мала серйозні наслідки для українських банків, загострила конкурентну боротьбу між банками та надала поштовх для боротьби вже не за визначений сегмент клієнтів, а за

кожного конкретного споживача. Така політика вимагає розробки нових інструментів розширення клієнтської бази, зокрема – нових банківських послуг [6].

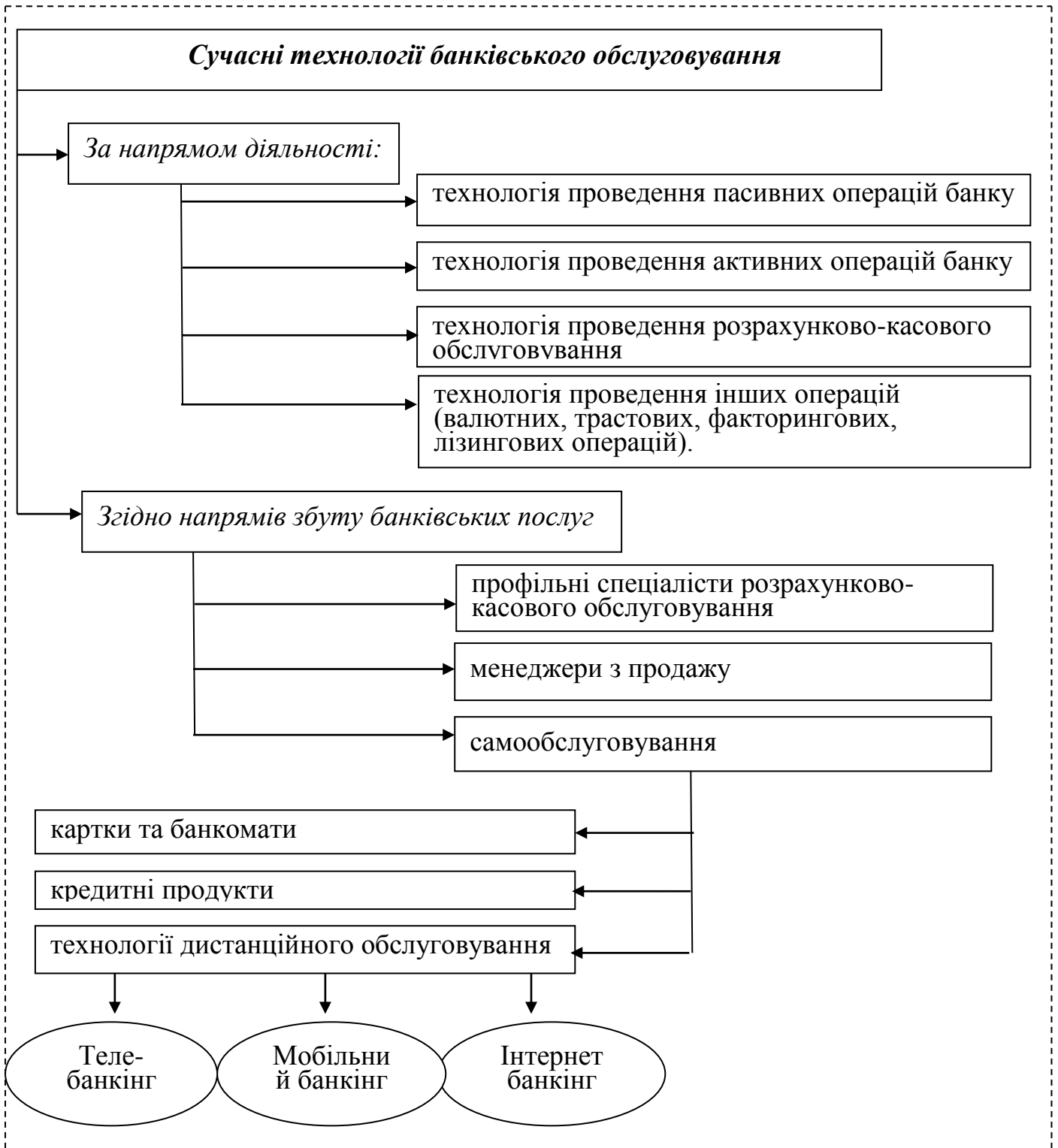

Рисунок -1 Сучасні технології банківського обслуговування

На сучасному етапі розвитку впровадження інноваційних технологій банківської діяльності в Україні спостерігається тенденція запозичення

зарубіжних фінансових інструментів, стратегій та технологій, що надають нові можливості щодо отримання доходу та управління ризиками.

Найбільш перспективними напрямками впровадження інноваційних технологій є впровадження українськими комерційними банками інтернет – еквайрінгу, нові депозитні рішення, Private-Banking, хеджування валютних ризиків, мультивалютні вклади, емісія «привілейованих» пластикових карток, застосування CRT-інновацій тощо.

Таким чином, в умовах відновлення стійкості банківської системи після фінансово-економічної кризи першочергове завдання, що стоїть перед банками – це подальший розвиток та просування інноваційних технологій, як основної передумови покращення конкурентного становища на ринку та відновлення довіри до банківських установ в цілому.

ВИСНОВКИ :

- 1) Процеси лібералізація та дерегулювання фінансових ринків пов'язані з глобалізаційними процесами в економіці, зростання конкуренції зі сторони банків та окремих суб'єктів фінансового ринку об'єктивно призвели до передумов розробки та впровадження новітніх технологій ведення банківського бізнесу.
- 2) У сучасних умовах впровадження інноваційних технологій є найважливішим елементом підвищення ефективності діяльності різних суб'єктів господарювання, в тому числі банківських установ.
- 3) Інноваційні технології у сфері сучасних фінансово-кредитних технологій є синонімічними з поняттям «фінансового інжинірингу».
- 4) Головна мета інноваційної діяльності банку - максимальне задоволення вимог споживачів послуг при мінімально можливих витрат на їх розробку та впровадження, та формування максимального додаткового прибутку від введення інноваційних продуктів.
- 5) Інноваційна політика більшості банків України направлена на впровадження на українському ринку принципово нових, провідних банківських послуг, які надають клієнтам нові можливості управління своїми фінансовими ресурсами.
- 6) Напрямки розвитку фінансових інновацій: розподіл та об'єднання фінансових контрактів, сек'юритизацію неліквідних вимог та розвиток, нових каналів розподілу фінансових послуг.
- 7) Важливу роль у впровадженні інноваційних розробок у банках відіграє технологія дистанційного обслуговування. Послуги, які пропонуються клієнтам через систему технології дистанційного обслуговування, за своїм змістом не відрізняються від послуг наданих в офісних приміщеннях банку. Дані послуги спрямовані на вдосконалення та реалізацію банківських операцій шляхом використання електронних мереж та інформаційних технологій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Азаренкова, Г. М. Фінансові інновації: напрямки застосування та досвід впровадження [Текст] / Г. М. Азаренкова // Вісник Української академії банківської справи. - 2005. - N 2(19). - С. 28 - 32.
2. Закон України “Про інноваційну діяльність” №40-IV від 4.07.2002 // Урядовий кур’єр №143 від 07.08.2002.
3. Вікулов В.С. Типологія банківських інновацій // Фінансовий менеджмент. –2004. – № 6. – С. 75-83
4. Єгоричева С. Методологічні засади організації інноваційного процесу в комерційних банках / С. Єгоричева // Вісн. Нац. банку України. — 2011. — № 1. — С. 53—57.
5. Кочергін Д. А. Вплив фінансових інновацій на діяльність центральних банків / Д. А. Кочергін // Фінансовий ринок України. — 2011. — № 3. — С. 6—8.
6. Леонов, С.В. Інноваційний пакет послуг як інструмент антикризового управління банківськими установами України [Текст] / С. В. Леонов, О. О. Котенко // Вісник СумДУ. Економічні науки. — 2011. — №1 — С. 174-179
7. Мороз А. Банківські операції : підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна [та ін.]. — К. : КНЕУ, 2000. — 384 с.
8. Ісаєв Р. Методика розробки нових банківських продуктів / Р. Ісаєв // Фінансовий ринок України. — 2011. — № 1. — С. 8—11.